

Article History

Received / Geliş
26.07.2017

Accepted / Kabul
12.08.2017

Available Online / Yayınlanma
15.08.2017

SOCIO-ECONOMIC PROFILE OF REFUGEE STUDENTS ON PRIMARY EDUCATION IN BALIKESİR PROVINCE

BALIKESİR İLİNDE İLKOKULA DEVAM EDEN MÜLTECİ ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK PROFİLİ¹

Kamile GÜLÜM²

Abstract

Balikesir Province is in the northwest of Turkey and it is a spacial city becaus of having coast both Egean and marmara Sea. It has very convenient conditions as facilities of road,water, air transportation. For this reason, it is among the first places where hundreds of refugees are kept waiting for the transition to Europe and where they are given temporary residence each year. In this process, refugee children who are in school age continue their education and face some problems. The aim of this study to reveal the socio-economic profiles of the refugee students who are continuing their studies provided temporary residence in the province of Balikesir.It is known the socio-economic conditions is main principle some problems.This study was conducted in 2016-2017 school year with 227 volunteer refugee students in primary school in Balikesir province. The method of this study is the screening model and aims to present the current situation. It is seen in the result of this study; the most of the refugee students come form Iraqı and Iran. As the purpose of this situation it is understood that the war in their country and better living condition in our country. There are fewer people who want to stay in this country and they want to live in Europe in the future. It has been understood economically that they receive help from the state, social institutions and individuals, and that these benefits are mostly in the form of cash.

Keywords: Refugees in Balikesir, Socio-economic situation, refugee problem, Refugee students in primary education.

Özet

Balikesir ili Türkiye'nin kuzeybatısında yer alan, hem Ege hem Marmara Deniz'ine kıyısı bulunan özel illerden biridir. Kara, deniz ve hava ulaşım imkânları bakımından oldukça uygun koşullara sahiptir. Bu nedenle her yıl yüzlerce mültecinin Avrupa'ya geçiş yapmak amacıyla bekletildiği ve geçici ikamet sağlandığı iller arasında ilk sıralarda yer alır. Bu süreçte mültecilerin okul çağında bulunan çocukları eğitimlerine devam etmekte ve birtakım sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı; Balikesir ilinde geçici ikamet sağlanan mültecilerin okula devam eden öğrencilerinin sosyo-ekonomik profillerini ortaya çıkarmaktır. Sosyo-ekonomik şartların bir takım problemlerin temeli olduğu bilinmektedir. Çalışma 2016-2017 öğretim yılında Balikesir ilindeki ilkokullarda öğrenim gören 227 gönüllü öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmanın yöntemi tarama modelinde olup mevcut durumun ortaya konması amaçındadır. Çalışmanın sonucunda, Balikesir'deki Mülteci öğrencilerin geldikleri ülkelerin başında Irak ve İran gelmektedir. Gelme nedenleri ise ülkelerindeki savaş ve daha rahat yaşam koşulları isteğidir. Bu ülkede kalmayı isteyenlerin oranının az olduğu gelecekte Avrupa'da yaşamayı istedikleri görülmüştür. Ekonomik olarak devletten, sosyal kurumlardan ve şahıslardan yardım aldıkları, bu yardımların daha çok nakit para şeklinde olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Balikesir'deki mülteciler, Sosyo-ekonomik durum, mülteci sorunu, İlkokullardaki mülteci öğrenciler.

¹ Bu çalışma Balikesir Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri desteğiyle üretilmiştir.

² Balikesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Giriş

1951 Birleşmiş milletler (BMMYK, 1968) Mültecilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme'nin birinci maddesine göre, ırk, dil, din, milliyet belli bir sosyal gruba mensub olma, siyasi görüş gibi nedenlerle zulüm göreceği konusunda haklı korku yaşayan ve bu yüzden ülkesini terkeden ve geri dönmek istemeyen kişi olarak tanımlanan mülteci veya sığınmacı kavramı günümüzde açlık doğal afetler gibi kötü koşullar sonucu ülkelerini terkedenler için de kullanılarak daha geniş anlamda kullanılmaktadır. Soğuk savaş sonrası dünyanın tek kutuplu bir hal alması, dünya düzeninin değişmeye başlamasıyla birlikte on binlerce insan ülkesini terk ederek başka ülkelere sığınmak zorunda kalmıştır.

21. yüzyılın başından itibaren hız kazanan Orta Doğu' daki çatışmalar ve rejim değişimleri Türkiye'yi bu komşu ülkeler için sığınılan bir liman konumuna getirmiştir. Daha açık bir ifadeyle Türkiye Orta Doğu ülke halkları için hedef ülke konumundadır "Hedef ülke" yasal ve yasadışı olarak göçmen akımları için transit geçiş konumunda bulunan ülkedir (Alkan, 2000).Geçmişten günümüze göç açısından oldukça deneyimli bir ülke olan Türkiye, günümüzde sadece Avrupa'nın değil dünyanın da göçmen sirkülasyonu açısından en yoğun ülkelerinden biridir. Türkiye, hem ülke dışına göç veren hem göç alan hem de göçmenler için transit güzergâh görevi gören çok boyutlu göç ülkesidir (Martin ve diğerleri, 2001: 597). Türkiye bu anlamda Uluslar arası yaptığı anlaşmalara bağlı kalarak üzerine düşen görevi yenine getirmekte ve ülkeye gelen sığınmacı, göçmen veya mültecileri konumlarına uygun olarak belli illere yerleştirmekte ve hukuki süreçte yapılan işlemler tamamlayıncaya kadar buralarda geçici ikamet sağlanmaktadır. Bu insanlar özellikle nüfus yoğunluğu az olan 28 uydu ile yerleştirilmekte ve bu illerin sınırları içerisinde serbest ikamete tabi tutulmaktadır (Amnesty International, 2009). Balıkesir uydu kent olmamakla beraber coğrafi konumu gereği mültecilerin geçici olarak yerleştirildiği merkezlerden biridir. Balıkesir'de hukuki sürecin tamamlanmasını bekleyen başta İran, Irak, Afganistan, Pakistan ve Somali den gelen mülteciler olmak üzere 7000 aile geçici statüde yaşamaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı Balıkesir'de ikamet eden geçici statüdeki mültecilerin sosyo-ekonomik profilini ortaya koymaktır. Sosyo-ekonomik durumun birçok yasal ve psikolojik probleme yol açtığı bilinmektedir. Mülteciler için önemli olan yasal sorunlar, sığınma başvurusunda gecikme, Türkiye'de kalış sürecinin ve statü alıp alamayacağı gibi konularda yaşanan belirsizlikler, hizmetlerden yararlanamama (çalışma, ikamet, sağlık vb.), yaşamlarını yönlendirmeleri ile ilgili zorluklar ve uzun bekleme süresi şeklinde sıralanabilir. Psiko-sosyal sorunlar ise geldikleri ülkeden getirdikleri sorunlar, dil öğrenme sorunu, gündelik yaşama/farklı kültüre alışma çabası, aile içi ilişkiler, çevre ile ilişkiler, anksiyete, depresyon vb. problemler de yine mülteciler arasında yaşanan önemli sorunlardandır (Özdoğru, 2009; Akt.Tekin: 2009,; Ulum ve Kara, 2016).

Bu çalışma Balıkesir'de yaşayan mülteciler ile ilgili yapılacak olan başka çalışmalara veri tabanı oluşturacak nitelikte olması nedeniyle önemli bulunmaktadır. Mültecilerle ilgili pek çok çalışma bulunmakla birlikte Balıkesir'de bu tür çalışmanın yapılmamış olması ve çoğunluğunun sadece Suriyeli mülteciler üzerine yapılmış olması nedeniyle çalışma ayrıca önemli bulunmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın yöntemi genel tarama modelindedir. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1995). Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen 26 soruluk bir anket hazırlanmıştır. Anketin kapsam geçerliliği için eğitim bilimlerinden iki hocanın görüşü alındıktan sonra mülteci çocuklarının eğitimlerine

devam ettiği 21 ilkokulda uygulanmıştır. Elde edilen verilen veriler SPSS 21 paket programında analiz edilerek frekans ve % değerleri alınmıştır. Daha sonra değerlere ait tablolar oluşturulmuş ve yorumlanmıştır. Uygulama sırasında rehber öğretmen ve sınıf öğretmenlerinin özellikle konunun amacı hakkında öğrencileri bilgilendirme konusunda yardım istenmiştir. Anketin güvenilirlik katsayısı 0.79 dur. Ölçeğin taşınması gereken özelliklerden birisi olan güvenilirlik, bir ölçme aracıyla aynı koşullarda tekrarlanan ölçümlerde elde edilen ölçüm değerlerinin kararlılığının bir göstergesidir (Öncü,1994).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ilkokula devam eden mülteci öğrenciler; örneklemini ise Balıkesir ilinde öğrenimine devam eden 227 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın Kısıtları ve Varsayımlar

Araştırma 2016-2017 eğitim- öğretim yılıyla kısıtlıdır.

Araştırma sadece ilkokula devam eden öğrencilerle kısıtlıdır.

Araştırma 227 öğrenci ile kısıtlıdır.

Araştırmada öğrencilerin sorulara doğru ve içten cevap verdiği varsayılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler sonucu ulaşılan bulgular tablolar haline getirilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1 Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	95	41.9
Erkek	132	58.1
Toplam	227	100.0

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin % 58,1'ini erkek öğrenciler % 41,9 unu kız öğrenciler oluşturmaktadır. Ankete katılan öğrencilerin kız ve erkek olma durumuna göre oranlarının birbirine çok yakın olmamakla birlikte çok büyük bir farkın da bulunmadığını göstermesi bakımından anlamlıdır. Bu durum okullaşma oranının kız veya erkek olma durumuna göre değişmediği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 2 Öğrencilerin Yaş Durumuna Göre Dağılımı

Yaşınız	f	%
5-7	24	10,6
8-10	68	30.0
11-13	80	35,2
14-16	51	22,5
17 ve üstü	4	1,8
Toplam	227	100.0

Tablo 2 incelendiğinde %35,2 ile 11-13 yaş aralığında bulunan öğrencilerin en yüksek oranda olduğu görülmektedir. Bunu %30 ile 8-10 yaş aralığı,%22,5 ile 14-16 yaş aralığında olan öğrenciler izlemektedir. Toplamda 87,7'ye denk gelen bu yaş aralıkları ilköğretimden ortaöğretime geçiş için hazırlığın başladığı döneme denk gelmektedir. Türkiye'de orta öğretime geçişte uygulanan TEOG sınavını bu öğrencilerin sistemi tam anlayamayacağı düşünüldüğünde eğitimlerini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Tablo 3 Öğrencilerin Devam Ettiği Sınıf Durumuna Göre Dağılımı

Sınıfınız	f	%
1	30	13,2
2	20	8,8
3	23	10,1
4	22	9,7
5	47	20,7
6	27	11,9
7	32	14,1
8	25	11
Toplam	227	100

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin % 20,7'sinin 5. sınıfa devam ettiği %14,1'inin 7. sınıfa %11,9'unun 6.sınıfa, %11'inin 8. sınıfa devam ettiği görülmektedir. Toplamda % 57,7'ye denk gelen bu oran ilköğretimin 2. kademesini oluşturur. Öğrencilerin çoğunluğunun ilköğretim 2. kademe de olması ortaöğretime geçişte katılacakları TEOG yerleştirme sınavı için hazırlık yapmaları için yeterli sürelerinin olmadığını düşündürmektedir. Ortaöğretime yerleştirmeye esas puan hesaplamasında; öğrencilerin; 6, 7 ve 8'inci sınıf yıl sonu başarı puanları ile 8'inci sınıf AOSP'ı toplanacak, elde edilen toplam puan ikiye bölünerek merkezi sistemle öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirmeye esas puan hesaplamasında kullanılacaktır. Puanlama 500 tam puan üzerinden yapılacaktır. Ortaokulların 8. sınıflarında Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, din kültürü ve ahlak bilgisi, T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük, yabancı dil dersleri için dönemsel olarak yapılan sınavlardan, iki yazılısı olan derslerden birincisi, üç yazılısı olan derslerden ikincisi olmak üzere, Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğüne her dönem ortak sınavlar yapılacaktır (MEB,2015).

Tablo 4 Öğrencilerin Devam Ettiği Okul Durumuna Göre Dağılımı

Okulunuz	f	%
Ali Hikmet Paşa İ. ve O.O	58	37,0
Albay Tayyar Nuran Oğuz İ.O	2	2,0
Ali Şuuri İ.O	2	2,0
Atatürk O.O.	14	14,0
Burhan Erdayı İ.ve O.O.	9	9,0
Çiğdem Batubey O.O.	1	1,0
Ercan Kıvrak İ.O	4	4,0
Gazi İmam Hatip O.O.	3	3,0
General Kemal O.O.	5	5,0
Hatice Fahriye O.O.	5	5,0
Balıkesir İmam Hatip O.O.	11	9,0
Kadriye Kemal Gürel İ.O.	19	2,0
Altıeylül O.O.	10	2,0
Namık Kemal İ.O.	5	2,0
Karesi O.O.	15	3,0
Mehmet Azmançavuş O.O.	9	4
M.Şeref Eğinlioğlu O.O.	15	6,6
Plevne O.O.	12	5,3
Zağnos Paşa. O.O.	8	3,5
Yarış O.O.	21	9,3
Toplam	227	100

Tablo 4 incelendiğinde %37.0 ile Ali Hikmet Paşa İlkokulunda öğrencilerin yoğunlaştığı görülmektedir. Ali Hikmet Paşa ilk ve ortaokulunun Balıkesir'in en köklü okullarından

biri olması, ulaşımının kolaylığı ve çevresinin en eski yerleşim yerlerinden olması ve okulun fiziki imkânlarının iyi olması bu durumun nedeni olarak gösterilebilir. Bunu %14,0 ile Atatürk Ortaokulu, %9,3 ile Yarış, %9,0 Burhan Erdayı, %9,0 Balıkesir İmam Hatip orta okulları izlemektedir. Atatürk, Yarış ve Burhan Erdayı ortaokulları yine merkezi okullardandır. Ancak Balıkesir İmam Hatip Ortaokulunun hem merkezi hem de dinî eğitim vermesi nedeniyle bu okulun seçilmesinde hangisinin öncelikli olduğunu söylemek daha ayrıntılı bir çalışmada ortaya çıkarılabilir. Bu durumda öğrencilerin okul tercihlerinde merkezi okulları tercih ettiği söylenebilir.

Tablo 5 Öğrencilerin Doğum Yerlerine Göre Dağılımı

Doğum Yeriniz	f	%
Şam	9	4
Kabil	9	4
Tahran	30	13,2
Bağdat	112	49,3
Diğer (Orta Asya Türk Cumhuriyetleri, Somali, ABD, Moğolistan)	67	29,5
Toplam	227	100

Tablo 5'e göre öğrencilerin %49,3'ünü Bağdat doğumlu öğrenciler oluşturmaktadır. Özellikle Irak'ta uzun süredir devam eden savaşın bu durumun nedeni olduğu düşünülmektedir. Bunu %13,2 ile İran doğumlu öğrenciler izlemektedir. Bu durumun nedeni olarak rejim baskısı ve dinî nedenler olduğu düşünülmektedir. %29,5 ile Somali, Orta Asya Türk cumhuriyetleri, ABD ve Moğolistan doğumlu öğrenciler diğer ülkelerden gelenler grubunu oluşturmaktadır. Bunların genellikle daha iyi yaşam koşulları ve çalışma amacıyla geldiği düşünülmektedir. Burada Suriye doğumlu öğrencilerin azlığı dikkat çekicidir. Oysa son yıllarda çok gündemde olan Suriyeli mültecilerin daha çok doğu ve güneydoğu illerine yerleştirildiğini bu nedenle Balıkesir'de çok az bulunduğu bu çalışmadan anlaşılmaktadır.

Tablo 6 Göç Etme Nedenlerine Göre Dağılımı

Ailenizin göç etme nedeni?	f	%
Savaş	160	70,5
Terör	18	7,7
Eğitim	4	1,8
Ailevi Neden	7	3,1
Sosyal Neden	14	6,2
Siyasi Neden	9	4,1
Ekonomik Neden	1	0,4
Diğer	14	4,2
Toplam	227	100

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin %70,5'inin savaş, %7,7'si ise terör nedeniyle göç ettiği anlaşılmaktadır. Bu durumu % 6,2 sosyal, %4,1 siyasi, %0,4 ekonomik,%4,2 ise diğer nedenlerin izlediği görülmektedir. 2003'te başlayan Irak'ın işgali ve devamındaki iç çatışmaların bu durumun birinci nedeni olduğu düşünülmektedir. Bunu Afganistan'da ve Somali'de devam eden iç çatışmalar, İran'daki rejim değişikliği ve baskılar binlerce insanın yer değiştirmesine başka ülkelere sığınmasına neden olduğu düşünülmektedir. Çift kutuplu yüzleşmenin 1990'ların başlarında sona ermesi yerini dünyada din, etnik köken, milliyet, ırk, zümre, dil, yöre gibi temellere dayanan kimlik kaynaklı çatışmalara bırakmıştır. Bu çatışmalar, ulusal sınırlar içerisinde yer almakla kalmayıp, tersine onların üzerinde gerçekleşmiştir. Bu çatışmalarda da milyonlarca insan yer değiştirmek zorunda kalmaktadır (BMMYK, 2003).

Tablo 7 Türkiye'yi Seçme Nedenlerine Göre Dağılımı

Türkiye'yi seçme nedeniniz nedir?	f	%
Bulduğum Bölgeye Yakın Olması	101	48,9
Yaşam Koşullarının Daha İyi Olması	57	25,1
Ulaşım Kolaylığı	7	3,1
Dini Nedenlerden Dolayı	18	7,8
Türkiye'de Tanıdıklarım, Akrabalarım Olduğu İçin	34	15,1
Toplam	227	100

Tablo 7'ye göre %48,9'unun Türkiye'yi seçme nedeni olarak buldukları bölgeye yakın olması gelmektedir. Türkiye'nin Irak, İran, Suriye ile doğrudan sınır komşuluğu bulunduğu düşünüldüğünde bu durumun normal olduğu anlaşılır. Bu durumu %25,1 ile yaşam koşullarının daha iyi olması izlemektedir. Türkiye'nin Orta Doğu ülkeleri arasında tek Müslüman ve laik bir ülke olması bu durumun nedeni olarak düşünülebilir. %15,1 i seçme nedeni olarak Türkiye'de akrabalarının olmasını, %7,8'i dini nedenleri, %3,1'i ise ulaşım kolaylığını göstermiştir.

Tablo 8 Öğrencilerin Balıkesir'de Yaşadıkları Yıllara Göre Dağılımı

Kaç yıldır Balıkesir'de yaşıyorsunuz?	f	%
1-2	87	38,3
2-4	114	50,2
5-6	16	7,0
7-8	4	1,8
9-10	3	1,3
10 ve üstü	3	1,3
Toplam	227	100

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin %50,2'sinin 2-4 yıl, %38,3'ünün ise 1-2 yıldır Balıkesir'de yaşadığı görülmektedir. Bu durumda %88,5'inin Balıkesir'de 1-4 yıldır yaşadığı anlaşılmaktadır. Geri kalanların %7,0'i 5-6 yıl, %1,8'inin 7-8 yıl, %1,3'ünün ise 9-10 ve üstü yıllardır bu ilde yaşadığı görülmektedir. Bu durumun Türkiye'nin yaptığı uluslararası anlaşmalara göre ülkelerinde geçici olarak tutulan mültecilerin gidecekleri ülkeden kabul belgeleri gelene ve can güvenlikleri sağlanıncaya kadar tutulacağını ve geri gönderilmeyeceğini göstermesi bakımından anlamlıdır (Resmî Gazete, 29656).

Tablo 9 Evde Aile İçinde Kullandıkları Dillere Göre Dağılımı

Evde Aile İçinde Kullandığınız Dil	f	%
Arapça	143	63,0
Farsça	54	23,8
Türkçe	6	2,4
İngilizce	1	0,4
Diğer	23	10,1
Toplam	227	100

Tablo 9'a göre evde aile içinde %63,0 oranında Arapça, %23,8 oranında ise Farsça konuşulmaktadır. Mültecilerin büyük çoğunluğunun Orta Doğu ülkelerinden geldiği düşünüldüğünde bu durum normal olarak kabul edilir. %10,1'i diğer diller olarak adlandırılan yerel dilleri kullanmaktayken, %2,4'ü Türkçe, %0,4'ü ise İngilizce konuşmaktadır. Bu durum öğrencilerin okulda Türkçe eğitim aldıkları düşünüldüğünde birtakım zorluklarla karşılaşacağı anlamına gelmektedir. Unicef'in 2012'de hazırladığı raporda mülteci öğrencilerin göç ettikleri ülkenin ana dilini bilmediklerinden dolayı okul hayatına uyum problemleri yaşamakta ve eğitim hayatları olumsuz etkilenmektedir demektir. Göç eden toplumlar göç ettikleri yerlerde birçok sıkıntıya maruz kalırlar. Suriyeli mülteciler iltica ettikleri Türkiye'de yoğunlukla dil sorunuyla karşı karşıya kalmaktadırlar. İltica edilen ülkelerden Ürdün,

Lübnan, Irak ve Mısır'da mültecilerin ana dilleri Arapça iken Türkiye'de Türkçe konuşulmaktadır. Bu durum mülteciler için yiyecek-içecek ve kalacak yer bulmak kadar önemli bir sorundur (Kara vd., 2016).

Tablo 10 Ailedeki Kişi Sayısına Göre Dağılımı

Ailede Siz dâhil kaç kişi yaşıyorsunuz?	f	%
2	6	2,4
3-4	75	33,1
5-6	90	39,2
7-8	36	15,9
9 ve üstü	19	8,4
Toplam	227	100

Tablo 10'a göre %39,2'si ailede 5-6 kişi, %33,1'i 3-4 kişi birlikte yaşamaktadır. Bunu %15,9 ile 7-8 kişi izlemektedir. Bu durum ailelerin en az iki ve daha fazla çocuk sahibi olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11 Ailedeki Kimlerle Birlikte Yaşadıklarına Göre Dağılımı

Evinizde Kimlerle Yaşıyorsunuz?	f	%
Ailemle	200	88,1
Dedemle ve Ninemle	14	6,2
Akrabalarımle	10	4,8
Diğer Mültecilerle	2	0,9
Toplam	227	100

Tablo 11'e göre öğrencilerin %88,1'i ailesiyle yaşamaktadır. Bu durum mülteci ailelerin çocuklarıyla bir arada olduğu göçün olumsuz etkilerinden bir derece daha az etkilendiklerini göstermesi bakımından anlamlıdır.%6,2'si ise dede ve ninesiyle yaşarken bunu % 4,8 ile akrabalar izlemektedir. % 0,9 gib çok küçük oranda ise diğer mültecilerle bir arada yaşayan öğrenciler izlemektedir. Bu durumun akraba ve diğer mültecilerle bir arada yaşamamanın getirdiği olumsuzlukları bir derece azalttığı düşünülebilir. İlk aşamada akrabalık ilişkisi ve zor koşulları nedeniyle Türkiye'deki akrabaları tarafından memnuniyetle karşılanan mülteciler zamanla belli bir hoşnutsuzluk yaratmaya başlamıştır. Aileler daha ne kadar süre Suriyeli misafirlerini ağırlayabileceklerini bilemediklerini, geri dönme olasılığının zayıf görüldüğünü, dahası göçün artarak devam edeceğini düşündüklerini ifade etmiştir. Bu da ilk başta memnuniyetle ağırlanan Suriyeli misafirler olgusunun daha ne kadar sürdürülebilir olduğu konusunda kaygı yaratmaktadır. Bu nedenle Türkiye'ye getirdikleri akrabalarını iş bulabilmek için mevsimlik işçi olarak İç Anadolu ve Karadeniz Bölgesine gönderdiklerini ifade etmektedirler. Bu kanallar da Suriyeli mültecilerin Türkiye geneline yayılması sonucunu doğurmaktadır (Orsam,2014).

Tablo 12 Annenin Mesleğine Göre Dağılımı

Annenizin Mesleği	f	%
Ev Hanımı (mesleği yok)	195	88,5
İşçi	1	0,4
Hemşire	1	0,4
Öğretmen	18	7,9
Toplam	227	Toplam

Tablo 12'ye göre annelerin % 88,5'inin belirli bir mesleği olmadığı veya çalışmadığı görülmektedir. Ancak buna karşın %7,9'unun öğretmenlik %0,4 oranında ise hemşirelik mesleğine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 13 Babanın Mesleğine Göre Dağılımı

Babanızın Mesleği	f	%
İşçi	55	94,3
Memur	3	1,2
Esnaf	6	2,6
Öğretmen	2	0,9
Toplam	227	100

Tablo 13'te babalarının mesleği olarak %59,3'ünün işçi olduğu görülmektedir. Bu durumda bir mesleklerinin olmadığı söylenebilir. %0,9'unun öğretmen,%2,6'sının esnaf, %1,2'sinin ise devlet memuru olduğu görülmektedir.

Tablo 14 Annenin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Annenizin Eğitim Durumu	f	%
Okur-Yazar Değil	39	16,0
İlkokul	38	20,0
Ortaokul	35	16,0
Lise	29	14,0
Üniversite	66	29,0
Lisansüstü	20	5,0
Toplam	227	100

Tablo 14'e göre annelerin okuma yazma bilmeme oranı %16,0 ve ilkokul mezunu olma durumu %20,0 ortaokul mezunu olma durumu ise %16,0 dır. Bu durumda ailede anne eğitimlerinin düşük olduğunu söylemek mümkündür. Üniversite mezunu olanların oranı %29,0 lisansüstü mezunların oranı ise %5,0 gibi küçük değerdedir.

Tablo 15 Babanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Babanızın Eğitim Durumu	f	%
Okur-Yazar Değil	28	12,3
İlkokul	25	11,0
Ortaokul	36	15,9
Lise	41	18,1
Üniversite	70	30,8
Lisansüstü	27	11,9
Toplam	227	100

Tablo 15'e göre babaların %30,8'i üniversite, %11,7'si lisansüstü, %18,1'i ise lise mezunudur. Bu durumda babaların eğitim durumunun iyi olduğu söylenebilir. Babalardan %15,9 ortaokul, %11,0'i ilkokul, %12,3'ü ise okuma yazma bilmemektedir.

Tablo 16 Ailenin Aylık Toplam Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Ailenizin aylık toplam geliri	f	%
0-500	81	35,7
501-1000	59	26
1001-1500	59	26
1501-2000	21	9,1
2001 ve üstü	7	3,1
Toplam	227	100

Tablo 16'ya göre mültecilerin %35,7'si aylık 0-500 TL, %26,0'sı 500-1000 ve 1001-1500 TL lik gelire sahiptir. 1501-2000 TL arası gelire sahip olanlar %9,1 iken 2001 ve üstü gelire sahip olanlar %3,1 dir.Bu durumda mültecilerin az ya da çok belirli bir gelirin olduğu görülmektedir. Bu durumun düşük ücretle işlerde çalışmaktan ya da belirli kaynaklardan yapılan yardımlar olduğu düşünülmektedir. Çalışmaları yasak olsa da, mültecilerin çeşitli işlerde “kaçak” olarak çalıştıkları gözlemlenmektedir.

Çalışmayı yasal hale getirecek tasarı henüz yasalaşmadığı için bu kişiler kaçak işçi olarak çalışmakta ve bunu idarecilerden halka herkes bilmektedir (Demir,2015).

Tablo 17 Geçim Yardımı Alma Durumuna Göre Dağılımı

Geçim Yardımı alıyorsanız nereden alıyorsunuz?	f	%
Özel Şahıs	43	18,9
Sosyal Yardım Kurumu	82	36,1
Devlet	76	33,5
Diğer	26	11,5
Toplam	227	100

Tablo 17'ye göre mültecilerin % 36,1'i sosyal yardım kurumlarından, 33,5'i devlet yardımı almaktadır. Bunu %18,9 ile özel şahıslar diğer bir ifade ile hayırseverler, %11,5 ise diğer kurumlar olan BM veya diğer ulusal ya da uluslararası yardım kurumları oluşturmaktadır.

Tablo 18 Gelecekte Nerede Yaşamak İstediklerine Göre Dağılımı

Gelecekte nerede yaşamak istiyorsunuz?	f	%
Balıkesir'de	110	60,5
Memleketimde	27	11,9
Yurtdışında	61	26,9
Diğer	29	0,8
Toplam	227	100

Tablo 18'e göre mültecilerin % 60,5'i gelecekte Balıkesir'de yaşamayı istemektedir. Bu durum öğrencilerin Balıkesir'den memnun olduğu şeklinde yorumlanabilir. %26,9'u yurt dışında %11,9'u ise ülkelerinde yaşamayı seçmiştir. %0,8'i ise diğer diyerek kararsız olduğunu göstermiştir.

Tablo 19 Okul Dışı Zamanlarda Ne Yaptıklarına Göre Dağılımı

Okul Dışındaki Zamanlarda Ne Yapıyorsunuz?	f	%
Evdeyim	169	74,4
Çarşıya çıkıyorum	2	0,9
Çalışıyorum	10	4,4
Arkadaşlarımla buluşuyorum	15	6,6
Spora gidiyorum	18	7,9
Kursa gidiyorum	13	5,7
Toplam	227	100

Tablo 19'a göre öğrencilerin %74,4'ü boş zamanlarını evde geçirmektedir. Bunu %7,9'u sporda, %6,6'sı arkadaşlarıyla,%5,7'si bir kursta %4,4'ü ise bir işte çalışarak geçiren öğrenciler izlemektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma Balıkesir'deki ilkokullarda eğitimlerine devam eden mülteci öğrencilerin sosyo-ekonomik profilini ortaya koymaktadır. Çalışma 2016-2017 eğitim öğretim yılında 20 ilkokulda öğrenim gören 95'i kız,132'si erkek toplam 227 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma gelecekte Balıkesir ilindeki mülteciler hakkında yapılacak başka çalışmalara veri tabanı oluşturacak niteliktedir. Bu nedenle önemli bulunmaktadır. Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencilerin yaş grubuna göre dağılımında her yaş grubundan öğrenci olmakla birlikte en büyük yaş aralığının 8-11-13 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu yaş aralığı ilköğretimin 2. kademesine denk gelmektedir. Devam ettikleri okullara göre dağılımda büyük çoğunluğunun merkezi Ali Hikmetpaşa ilk ve Ortaokulu, Yarış Ortaokulu, Hatice Fahriye Eğinlioğlu İlk ve Ortaokulu, 6 Eylül Ortaokulu gibi merkezi okullara devam ettiği anlaşılmıştır. Öğrencilerin doğdukları yere göre dağılımında 1. sırayı Bağdat doğumlu öğrenciler oluşturmaktadır. Bunu İran, Somali, Orta Asya Türk cumhuriyetleri, ABD ve

Moğolistan doğumlu öğrenciler izlemektedir. Suriye doğumlu öğrencilerin oranının oldukça az olduğu anlaşılmıştır. Göç etme nedenlerinin başında ülkelerindeki savaş ve terör olayları gelmektedir. Bu durumu sosyal, siyasi ve ekonomik nedenlerin izlediği tespit edilmiştir. Türkiye'yi seçme nedenlerinin başında buldukları bölgeye yakın olması ve Irak, İran, Suriye ile doğrudan sınır komşuluğunun bulunmasıdır. Bu durumu yaşam koşullarının daha iyi olması, Türkiye'de akrabalarının bulunması, dinî nedenler ve ulaşım kolaylığının izlediği görülmüştür. Balıkesir'de buldukları süreler 1-4 yıl arasında değişmektedir. Bunun dışında 5-6-8-10 yıldır bulunanların olduğu da tespit edilmiştir. Aile içinde hemen hemen hepsinin Arapça ve Farsça konuştukları çok azının aile içinde Türkçe konuştuğu anlaşılmıştır. Aile içinde en az 3-4 kişi birlikte yaşarken 5-6-7-8 hatta 10 kişi ve üstünde de yaşayanlar olduğu görülmüş olup çoğunluğunun ailesiyle birlikte yaşadığı görülmüştür. Çok azı diğer mültecilerle bir arada yaşamaktadır. Anne ve babanın meslek durumuna göre büyük çoğunluğunun annelerinin meslek sahibi olmadığı; ev hanımı oldukları babalarının ise daha çok işçi oldukları anlaşılmıştır. Eğitim durumlarına göre ise annelerin eğitim seviyesi genelde okur yazar değil, ilkokul ve ortaokul iken babaların daha üst eğitim seviyelerinde lise ve üniversite hatta lisansüstü mezunların da olduğu anlaşılmıştır. Mültecilerin aylık toplam gelirlerinin genel olarak 0-500 TL aralığında bir gelirinin olduğu ancak 1000 TL ve üstü hatta 2000 TL ve üstü gelire sahip olanların da bulunduğu tespit edilmiştir. Gelirlerinin elde edilmesine göre dağılımında devlet yardımı ve sosyal kurumlardan elde edilen yardımlar şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin gelecekte Balıkesir'de yaşamak istedikleri anlaşılmıştır. Bunu yurt dışında yaşama izlemektedir. Boş vakitlerini öğrenciler genel olarak evde geçirirken bir kısmının spora bir kısmının ise kurslara gittiği anlaşılmıştır.

Mültecilerin topluma uyumu adına şunların da yapılması önerilmektedir:

Türkçe öğretim merkezlerinde öğrencilerin aileleriyle birlikte dil eğitimine alınması,

Okuma-yazma bilmeyenler için okuma yazma kursları açılması (Halk eğitim merkezleri ile işbirliği ile sağlanabilir).

Çalışma koşullarının düzenlenmesiyle devlet üzerindeki yardım yükünün azaltılması,

Uluslararası işbirliklerini arttırarak diğer ülkelerle mülteci yükünün paylaşılmasını sağlayacak adımların atılması da önerilmektedir.

Kaynakça

- ALKAN, M. N. (2002). Avrupa' da Sınırlar. Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Araştırma Dizisi No:15, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- AMNESTY INTERNATIONAL. (2009). İki Arada Bir Derede Türkiye'deki Mültecilere Koruma Sağlanmıyor. Uluslararası Af Örgütü Yayınları, s.12.
- BMMYK (1951). Sözleşmesi ve 1967 New York Protokolü Çerçevesinde Mülteci Statüsünün Belirlenmesine Dair Kriter ve Usullere İlişkin El Kitabı, Ankara, 1968.
- BMMYK (2003). MültecilerinKorunması: Sivil Toplum Kuruluşları için Alan El Kitabı, (Çev.: B. Alev Örsel), Ankara: BMMYK Yayını.
- DEMİR, O. Ö. (2015). Göç Politikaları, Toplumsal Kaygılar ve Suriyeli Mülteciler. Global Analiz 1, Nisan, (1-28).
- KARA, Ö. T., YİĞİT, A., AĞIRMAN, F. (2016). Çukurova Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Suriyeli Mülteci Kavramına İlişkin Algılarının İncelenmesi. Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi, S. 12(4).

- KARASAR, N. (1995). Bilimsel araştırma yöntemi. Kavramlar, ilkeler, teknikler: 3A Araştırma, Eğitim, Danışmanlık Ltd. Ankara.
- MARTIN, P., MIDGLEY, E., TEITELBAUM, M. (2001). Migration and Development. International Migration Review, V.35 (2).
- MEB. (2015). ORTAK SINAVLAR e- KILAVUZU <http://www.meb.gov.tr> erişim:22.07.2017.
- OYTUN,O.(2014). Suriye'ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar Ve Öneriler. Orsam Rapor No: 189.
- ÖNCÜ H. (1994). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Matser Basım Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
- ÖZDOĞRU, F. “Dünyada mülteci hareketleri, Türkiye'nin konumu ve mültecilerin karşılaştıkları sorunlar”, <http://mülteci.ihh.org.tr/genel/dunyada-mülteci-hareketleri-turkiyenin-konumu-ve-mültecilerin-karsilastiklari-sorunlar.html>, (Erişim Tarihi:15.06.2017)
- RESMÎ GAZETE. (17 Mart 2016).Yabancılar Ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, Sayı: 29656.
- TEKİN, M. (2009): Türkiye'de Yaşayan Sığınmacı Ve Mültecilerin Entegrasyonunda Yaşanan Sorunlar Ve Avrupa Birliği Uygulamaları Bağlamında Çözüm Önerileri. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı (Basılmamış).Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- ULUM, Ö. G., KARA, Ö.T. (2016). The Effects Of War On Syrian Refugees' Academic Achievement. International Journal Of Social Science N. 48 , Ss.. 413-423.
- UNICEF (2012). Education rapid needs assessment for displaced Syrian children:In schools, community and safe spaces, UNICEF LCO Education Programme.